

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Meråker kommune

Arkivsak: 24/361
Møtedato/tid: 13.06.2024 kl. 10:00
Møtested: Møterom Feren (kommunestyresalen)

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Paul Ivar Stenstuen på telefon 900 39 065, eller e-post: paul.ivar.stenstuen@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim/Steinkjer/Os, 06.06.2024

Marit Øverkil (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Paul Ivar Stenstuen
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
18/24	Kontrollutvalgets planarbeid – innspillsmøte
19/24	Referatsaker
20/24	Orientering fra kommunedirektøren om enhetenes interne rapportering til kommunedirektøren og fastsatte suksesskriterier
21/24	Orientering fra kommunedirektøren om kommunens økonomiforvaltning
22/24	Godkjenning av møteprotokoll

Kontrollutvalgets planarbeid - innspillsmøte

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Meråker kommune

Møtedato

13.06.2024

Saknr

18/24

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen**Arkivkode** FE-217, TI-&30**Arkivsaknr** 24/138 - 4**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget vil ta den fremkomne informasjon meg seg i det videre planarbeidet.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget besluttet i forbindelse med arbeidet med planene for henholdsvis forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll å invitere til et innspillsmøte, jf. sakene 14 og 15/24.

Følgende personer er blitt invitert ordfører, varaordfører, komiteledere, gruppeledere, rådsledere, hovedtillitsvalgte og hovedverneombud. Deltakerne har blitt anmodet om å forberede et innlegg på inntil 3 minutter med utgangspunkt i følgende spørsmål:

1. På hvilke områder er det risiko for at kommunen og i selskaper der kommunen har eierandeler ikke:
 - når politisk vedtatte målsettinger?
 - oppfyller lovkrav?
 - driver effektivt?
1. På hvilke tjenesteområder/kommunalt eide selskaper er det behov for forvaltningsrevisjon?

Det er også ønskelig at innlegg/forslag blir nedfelt skriftlig.

Møtedagen 13.06.2024 er lagt opp slik:

10:00-11:00 Ordfører, utvalgsledere og gruppeledere

11:00-11:30 Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne, Eldrerådet og Ungdomsrådet

11:30-12:00 Hovedtillitsvalgte og hovedverneombud

12:00-12:30 Pause

12:30-13:00 Kommunedirektør

13:00- Kontrollutvalget oppsummerer og behandler saker etter sakliste.

Det er lagt opp til at kontrollutvalget i etterkant av innspillene oppsummerer og tar fremkomne innspill/synspunkter med i det videre planarbeidet. Planene skal behandles i kontrollutvalget den 07.06.2024 før de sendes videre til kommunestyret for endelig vedtak.

REVISORS RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

Meråker kommune

2024

OPPSUMMERING

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med *plan for forvaltningsrevisjon* og *plan for eierskapskontroll*. Revisors vurderinger er kategorisert i fargene rød, gul og grønn, hvor rød er områder som revisor vurderer å ha høy risiko og vesentlighet. I denne rapporten er bare rød og gule områder presentert.

Tabellen under oppsummerer revisors risikovurderinger for Meråker kommune.

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Barn med særlige behov	Kompetanse og rekruttering
Taushetsplikt og personvern	Informasjonssikkerhet
Utenforskap	Bærekraft
Eldreomsorg	Internkontroll
Bruk av tvang	Helse, miljø og sikkerhet
Klima og miljø	Kommunesamarbeid
Vedlikeholdsetterslep	Økonomisk bærekraft
	Offentlige anskaffelser
	Budsjettering og tertialrapportering
	Selvkost
	Ivaretagelse av flyktninger
	Tildeling av tjenester
	Brann
	Interessekonflikter mellom næring, skog- og landbruk

Tabellen under oppsummerer revisors risikovurdering for eierskapskontroll i Meråker kommune.

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Fidesselskapene	

1 INNLEDNING

Kontrollutvalget i kommunen skal utarbeide en *plan for forvaltningsrevisjon* (kommunelovens § 23-3 andre ledd) og en *plan for eierskapskontroll* (kommunelovens § 23-4 andre ledd). Revisors risiko- og vesentlighetsanalyse er et innspill til kontrollutvalgets arbeid med disse planene. Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er en invitasjon til en dialog om risikoområder i kommunen og bør suppleres med vurderinger fra kommuneorganisasjonen og kontrollutvalget selv. Vurderingen av risiko er basert på sannsynlighet for at noe inntreffer og mulig konsekvens, og disse er påpekt kort i teksten. Det er lagt vekt på å framstille risikovurderingene på en enkel måte, og risikoer som revisor har funnet uvesentlig er ikke tatt med. Denne risiko- og vesentlighetsvurderingen er sett fra revisors perspektiv og andre kan ha andre vurderinger basert på sin kunnskap om kommunen.

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er basert på erfaringer fra revisjonsarbeidet i kommunen, data fra eksterne kilder og årlige kontaktmøter med kommunen.

Denne rapporten er delt inn i seks områder. Disse er:

- Kommuneorganisasjon
- Økonomi
- Oppvekst
- Helse og omsorg
- Teknisk
- Eierskap

Området eierskap handler om kommunens eierstyring generelt og eierstyring av ulike selskaper. Forvaltningsrevisjon i selskaper omtales innenfor de områdene hvor de naturlig hører hjemme. Vertskommunesamarbeid og kommunalt oppgavefelleskap beskrives under kommuneorganisasjon, mens tjenestene som leveres omtales innenfor de enkelte områdene.

2 KOMMUNEORGANISASJONEN

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
	Kompetanse og rekruttering
	Informasjonssikkerhet
	Bærekraft
	Internkontroll
	Helse, miljø og sikkerhet
	Kommunesamarbeid

Kompetanse og rekruttering

Generelt er det en kamp om arbeidskrafta og kommunen kan oppleve utfordringer med å rekruttere nok og rett kompetanse. Når kommunen ikke klarer å løse rekrutteringsproblemene settes det i verk tiltak som fører til høyere kostnader og mindre stabilitet i bemanningen, eksempelvis bruk av vikarbyråer. En konsekvens av rekrutteringsutfordringene er at kommunen ikke klarer å rekruttere kompetanse som kommunen er pålagt å ha, og mangler kompetanse og kapasitet til å få utført nødvendige tjenester. Turnover og vakanse i viktige stillinger skjer med jevne mellomrom og kan gi konsekvenser i form av manglende kontinuitet og at taus kunnskap i organisasjonen forsvinner.

Sektor helse og omsorg møter utfordringer med rekruttering, til alt fra faste stillinger til ferievikarer. Meråker kommune er med distriktssatsingen I LAG, initiert av Trøndelag fylkeskommune. Der ser de på muligheter for desentralisert sykepleiestudie, og kompetansekartlegging, med bakgrunn i å bli mindre sårbar. Kommunen er videre med i et prosjekt om tjenestestyrt bemanning og oppgaveglidning for å endre måten å jobbe på, og bruke eksisterende kompetanse på best mulig måte.

Informasjonssikkerhet

Sannsynligheten for ondsinnede handlinger mot IKT-systemer er økende i samfunnet. Kommunene er komplekse organisasjoner som er avhengig av IKT på de fleste områder. Hvis IKT-systemet rammes av en hendelse som setter det ut av funksjon, er konsekvensen at kommunens virksomhet blir skadelidende på ulike måter. Økende grad av digitalisering gir effektive løsninger, men det er sannsynlig at bevisstheten omkring IKT-sikkerhet ikke er til stede i hele organisasjonen, med eksempelvis den konsekvens at brukere trykker på en lenke som gir uvedkommende tilganger. IKT-sikkerhet er relatert til personvernforordningen og håndtering av personopplysninger, eksempelvis med den konsekvens at personopplysninger kommer på avveie. Kommunen er en del av Værnesregionen IT som er et samarbeid mellom

fem kommuner. På tross av økt sikkerhet i et samarbeid, vil dette være et område der det alltid vil være risiko for uønskede hendelser.

Bærekraft

FNs bærekraftsmål angir viktige mål for felles retning i samfunnsutviklingen, globalt, nasjonalt og lokalt. Bærekraftsmålene berører alle deler av en kommunes virksomhet. Manglende lokalt arbeid for bærekraftsmålene kan medføre feil tiltak og feil utvikling på mange kommunale virksomhetsområder med hensyn til en bærekraftig utvikling. Konsekvensene kan eksempelvis være økende fattigdom, mangel på rent vann, ødeleggelse av hav og landressurser, større ulikheter, fallende sysselsetting og fallende økonomisk vekst. Systematisk arbeid med bærekraftsmålene kan føre til en positiv utvikling på de samme områdene.

Meråker kommune har tatt inn FNs bærekraftsmål i kommuneplanens samfunnsdel. For saksbehandlingen er det lagt inn veiledningstekster med sjekklister for konsekvensvurdering i ulike perspektiver av bærekraft. Kommunen har utarbeidet klimaregnskap.

Internkontroll – system og implementering

Formålet med kravet om internkontroll i kommuneloven § 25 -1 er å forebygge og hindre regelverksbrudd, og sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og korrigeret. Dette krever at kommunedirektøren har et system for internkontroll, som sikrer at sektorene rapporterer om de faktiske forhold i sektoren og jevnlig evaluerer og korrigerer egen praksis. Revisor erfarer at flere kommuner ikke har et godt internkontrollsystem implementert, noe som øker sannsynligheten for at det kan få alvorlige konsekvenser for både tjenestemottakerne og kommunen. Bevissthet og kultur rundt avvik og oppfølging av avvik som grunnlag for læring og forbedring er sentralt i et internkontrollsystem. Meråker kommune har vedtatt et helhetlig dokument for kommunedirektørens internkontroll. Tema internkontroll er fra revisors side valgt som forenklet etterlevelseskontroll for 2023, men er ikke gjennomført enda.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Sykefravær er en risiko i kommunen. Sykefraværet har en kostnad, og den konsekvens at tjenestene ikke blir bemannet med riktig og tilstrekkelig kompetanse. Sykefraværet kan påvirke kontinuitet, effektivitet og være en belastning for brukere og kollegaer. Det kan medføre at det ikke er nok personell i skolen til å gi spesialundervisning, at saksbehandling blir forsinket og at andre ansatte må jobbe overtid med den belastningen det kan medføre. Helse, miljø og sikkerhet er også et tema knyttet til vold i både oppvekst- og helsesektoren.

Kommunesamarbeid (kommunalt oppgavefelleskap)

Kommuneloven § 19 gir bestemmelser for kommunalt oppgavefelleskap som fra 2024 kan være et alternativ til tidligere § 27-samarbeid, som utgikk med den forrige kommuneloven. Det er en sannsynlighet for at organisatoriske løsninger som velges i denne overgangen ikke er hensiktsmessig og gir utilsiktede virkninger. Kommunalt oppgavefelleskap er lite lovregulert, noe som gjør at de enkelte samarbeidene selv må klare å identifisere de forholdene som er viktig å avklare ved etablering. Konsekvensen av organisatoriske endringer i kommunesamarbeid kan være at ansvaret for tjenester blir uklart, det kan være uklart hvordan samarbeidet styres og hvordan den økonomiske fordelingen mellom kommunene blir i praksis. En annen konsekvens er at avstanden til tjenesten kan øke og at kommunen ikke får tilstrekkelig kunnskap om tjenestene til å vurdere om de er tilstrekkelige, eller at tjenestene utvikler seg i en retning som den enkelte samarbeidskommune ikke ønsker eller er tjent med. Dette gjelder også for vertskommuner og samarbeidskommuner som er regulert i kommuneloven § 20. Det lages samarbeidsavtaler, men det er en risiko for at avtalene ikke er tilstrekkelige for blant annet å følge opp internkontrollansvaret og om samarbeidet virkelig dekker det behovet som var tenkt.

3 ØKONOMI

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
	Økonomisk bærekraft
	Offentlige anskaffelser
	Budsjettering og tertialrapportering
	Selvkost

Økonomisk bærekraft

En bærekraftig økonomi innebærer at kommunen må ha evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond. Driftsresultatet viser om kommunen klarer å frigjøre driftsmidler til investeringsformål, og dermed om det er mulig å fornye bygninger og anlegg uten at lånegjelden øker mer enn inntektene. I motsatt fall må en økende andel av inntektene brukes til å betjene gjelden i stedet for å gå til tjenesteyting. Konsekvensene blir dermed selvforsterkende, og før eller siden må kommunen kutte på bevilgninger til tjenesteproduksjon. Samtidig øker risikoen for at rentesjokk kan få store økonomiske konsekvenser. Meråker kommune har en forholdsvis god buffer med et disposisjonsfond pr 31.12.23 på 55 millioner kroner. Kommunen har økende langsiktig gjeld, opp 6 mill i 2023, samtidig som det står 60 mill i ubrukte lånemidler.

Kommunene er pålagt å fastsette finansielle måltall å styre etter. Risikoen for å komme i et økonomisk uføre kan reduseres ved å fastsette tydelige og konkrete regler for hvordan kommunedirektør og kommunestyre skal forholde seg til de vedtatte måltallene når økonomiplanen skal behandles.

Offentlige anskaffelser

Regelverket omkring offentlige anskaffelser er komplisert, og det er sannsynlig at det oppstår feil. Klagenemnda for offentlige anskaffelser kan bøtelegge når det gjøres feil. Feil tildelinger kan også føre til dyre rettssaker, negativ omtale og prosjekter som må utsettes fordi det må gjennomføres ny konkurranse. Feil i offentlige anskaffelser har også konsekvenser for tilbydere som ikke får oppdrag fordi at regelverket ikke følges. Meråker kommune er en del av VR-innkjøp noe som skal sikre kompetanse på området

Det ble gjennomført en forenklet etterlevelseskontroll for kommunen i 2022 på anskaffelser under terskelverdi og over kr 100.000. Det ble avdekket noen formelle mangler vedrørende protokoller og mva/skatteattester.

Regelverket om offentlige anskaffelser er endret fra 01.01.2024.

Budsjettering og tertialrapportering

Det kan være risiko forbundet med budsjettering og tertialrapportering. Det er konkrete krav til hvordan budsjettet skal utarbeides, men det gjøres også subjektive vurderinger om måltall og budsjettpremisser, og oppfølgingen av disse som kunne vært bedre omtalt. Det er en sannsynlighet for at måltall og budsjettpremisser er uklare med den konsekvensen at de er vanskelig å styre etter. Presentasjonen av tertialrapportene som styringsverktøy har et forbedringspotensial. Kommunen har begynt å bruke Framsikt¹ der det kan være en risiko for at papirversjon eller PDF-versjon av dokumentet ikke samsvarer med publisert versjon i Framsikt.

Selvkost

Flere saksområder i kommunen har gebyrbelagte tjenester hvor gebyret skal være til selvkost. Regelverket er komplisert, og det er sannsynlig at det kan oppstå feilføringer mellom selvkostområder og andre områder i kommunen. Det er også en sannsynlighet for feil i beregningen av kapitalkostnader. Konsekvensene av feil i selvkostberegningene er at enten kommunen eller innbyggerne må betale for den andre, eller at dagens abonnenter betaler for framtiden abonnenter eller motsatt. På flere områder øker gebyrene som følge av økt selvkost fordi eksempelvis vedlikeholdet av vannledninger ikke er fulgt opp.

¹ Framsikt er en skybasert løsning for helhetlig virksomhetsstyring.

4 OPPVEKST

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Barn med særlige behov	Ivaretakelse av flyktninger
Taushetsplikt og personvern	

Barn med særlige behov

Barn med særlige behov skiller seg fra den ordinære elevmassen ved at de ikke får tilstrekkelig utbytte av den ordinære opplæringen. Det er en sannsynlighet for at barn med særlige behov ikke fanges opp tidlig og får den oppfølgingen de trenger. Manglende oppfølging kan gi konsekvenser for det enkelt barn sin videre utvikling og muligheter videre i livet. Kommunen kan også bli stilt til ansvar for ikke å ha gitt tilstrekkelig opplæring.

Taushetsplikt og personvern (tverrsektoriell risiko)

Revisor erfarer at flere kommuner ønsker å øke det tverrfaglige samarbeidet rundt barn og unge i kommunen. Dette kan øke sannsynligheten for at personvern og taushetsplikt ikke blir ivaretatt. Tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretakelse av personvern og taushetsplikt er viktig for å redusere konsekvenser som kan oppstå som følge av tverrfaglig samarbeid. Brudd på personvern og taushetsplikt kan få store konsekvenser for den enkelte person og økonomiske og omdømmemessige konsekvenser for kommunen. Med rekrutteringsproblemer, sykefravær og mangel på tilgjengelig kompetanse vil risikoen kunne øke.

Ivaretakelse av flyktninger (tverrsektoriell risiko)

De siste årene har kommunen tatt imot et økende antall flyktninger. Kvalifisering av flyktninger til jobb og utdanning er viktig for å unngå utenforskap. Integreringsloven skiller mellom grupperinger av flyktninger og det er egne regler for ukrainske flyktninger med andre krav. Dette kompliserer arbeidet for de som skal ivareta arbeidet med introduksjon og opplæring, og krever et tettere samarbeid internt i kommune, og med NAV. Det er ekstra press på tjenester innen helse- og velferd på grunn av mottak av høyt antall ukrainske flyktninger i 2022 og senere. Utleiemarkedet tømmes for boliger og prisene i privatmarkedet øker. Det er et spørsmål om integreringstilskuddet er tilstrekkelig og om det brukes på rett måte for å ivareta flyktingene. Hvis kommunen ikke lykkes med integrering av flyktninger kan de ende opp som sosialmottakere i stedet for å bidra som skattebetalere. For Meråker kommune sin del er det en utfordring å skaffe kompetanse til dette arbeidet i både grunnskole og i helse -og

omsorgssektoren. For 2024 har kommunen er det anmodet om 65 flyktninger, men vedtaket er på 40.

5 HELSE OG OMSORG

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Utenforskap	Tildeling av tjenester
Eldreomsorg	
Bruk av tvang	

Utenforskap (tverrsektoriell risiko)

Flere og flere faller utenfor i samfunnet, og det er sannsynlig at kommunen ikke klarer å være i forkant og jobbe forebyggende. I fylkessammenheng ligger Meråker kommune høyt på utenforskap, og det er satt i gang et arbeid for å kartlegge denne gruppen. Det er blant annet et økende behov for psykisk helsehjelp. Det er økt sannsynlighet for fattigdom blant barn og voksne, herav flere som har behov for sosialhjelp. Mangel på boliger for vanskeligstilte og økte priser på leiemarkedet rammer også mange av de som faller utenfor utdanning og arbeidsliv. Utenforskap kan medføre mange ulike konsekvenser, eksempelvis kommunens ansvar for sosialhjelp, men også konsekvenser i form av uro i lokalmiljøet og kriminalitet, samt den enkeltes muligheter i samfunnet.

Eldreomsorg

Antallet eldre øker framover, og mange av disse kan bli rammet av demenssykdom. Kommunene er i ulik grad forberedt på dette. Det krever blant annet tilrettelegging med ulike boformer, dagaktivitetstilbud, og spesialkompetanse hos ansatte. Det er sannsynlig at kvaliteten i demensomsorgen både innen hjemmetjeneste og institusjon blir utfordret.

Kommunen har ikke tilbud om heldøgns omsorgsboliger, men har hittil hatt plass til eldre med økende omsorgsbehov på sykehjemmet (institusjon). Dette er i ferd med å endre seg med et økende antall eldre. Utfordringene er knyttet til å ivareta ulike behov, grader og typer av demenssykdom samt bruk av tvang. Konsekvensen er at brukerne ikke får tilstrekkelige tjenester som er tilpasset deres livssituasjon og for kommunen kan konsekvensen være at ressursene brukes lite effektivt. Det er en risiko for at dette påvirker brukere, pårørende og ansatte, - at for eksempel pårørende sliter seg ut, og at sykefraværet i tjenestene øker på grunn av belastende oppgaver i uegnede boliger.

Bruk av tvang

Tilsynsrapporter har avdekket mangelfull lovanvendelse, noe som er alvorlig både for pasienter og helsepersonell. Tvang forekommer relativt hyppig innenfor helse, og det skal fattes vedtak ved bruk av tvang. Tvang uten vedtak begrunnes ofte i pasientens,

medpasienters eller ansattes beste. En konsekvens av manglende vedtak er at vurderingen bak bruk av tvang ikke dokumenteres og i verste fall ikke gjøres. Dette kan videre gi grobunn for en praksis med økende bruk av tvang. Eksempel på situasjoner der tvang brukes:

- Medisinering
- Stell/pleie
- Ernæring
- Diagnostikk/prosedyrer (eks. blodprøver)
- Forebygge skade, (eks. sengehest)
- Innleggelse og tilbakeholdelse (eks låste dører)
- Daglige aktiviteter (døgnrytme)
- Uønsket adferd, uro og vandring

Risikoen for bruk av tvang øker med vakanser og sykefravær. Tallene viser at det er høyt sykefravær innen sektoren.

Tildeling av tjenester

Det er sannsynlig at brukere av helse- og velferdstjenester ikke får den hjelp de har krav på, og at innbyggernes forventninger overgår tilbudet kommunen kan gi. Rett bemanning bør være på rett plass, tilsvarende riktig bruk av kompetanse ut fra behovet. Tildeling av tjenester berører problematikk rundt utskrivningsklare pasienter og mottaksmuligheter i kommunene samt arbeidsfordelingen mellom spesialhelsetjenesten og kommunen. Kartlegging for å fastsette rett nivå på tjenestene og individuell tilpasning av tjenester er viktig for å kunne gi riktige tjenester. En konsekvens av spesielt systematiske feil i tildelingene er at brukerne ikke får det tilbudet de har krav på, som i neste omgang kan gi dårligere livskvalitet. Meråker kommune er i en prosess (mars 2024) opp mot samarbeidet med Værnesregionen når det gjelder Forvaltningskontoret. Kommune ønsker å ta tilbake tjenesten til kommunen.

6 TEKNISK

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Klima og miljø	Brann
Vedlikeholdsetterslep	Interessekonflikter mellom næring, skog- og landbruk

Klima og miljø

Klima og miljø gir kommunen ulike utfordringer innenfor teknisk sektor, eksempelvis utfordringer som følge av ekstremvær. Det kan være ulik vektning av klima- og miljøhensyn, samt potensiale for motstrid mellom ulike hensyn som klima- og miljø, samiske rettigheter, jordvern og behovet for samfunnsutvikling. Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på annet planverk og har betydning for sektorovergrepene forvaltning, blant annet i arealplanlegging, beredskap knyttet til infrastruktur, vann- og avløpsforvaltning og drift og vedlikehold av kommunal eiendom. Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt blant annet i arealplanlegging og byggesaksbehandling. Bærekraftsmålene sammen med de mer kjente områdene som klima og miljø stiller krav til kommunene på mange områder, eksempelvis materialgjenvinning, omstilling i næringslivet og håndtering av et mer utfordrende klima. Klimagassutlippet for Meråker kommune ligger over gjennomsnittet både for Trøndelag og landet.

Vedlikeholdsetterslep

Kommunene mangler ofte gode systemer for vedlikehold når det kommer til vann og avløp, eiendomsforvaltning og samferdsel. I Meråker kommune er det først og fremst vedlikeholdsetterslepet på bygningsmassen som er omfattende og som har konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet, samt høyt energiforbruk. Bygningsmassen i Meråker kommune er av eldre dato, og det har over år vært mye fram og tilbake vedrørende skole og helsebygg, og hva som skal prioriteres. Det innebærer økt risiko for elevenes fysiske læringsmiljø, ansattes arbeidsmiljø, tilbud til brukere av omsorgstjenester og deres bomiljø.

Brann

Brann og redning har ansvar for å ivareta både forebyggende og akutte oppgaver. Dette er oppgaver som krever tilstrekkelig internkontroll, rutiner for forebyggende arbeid (feiing og branntilsyn), HMS og kompetanseheving. For eksempel, kreves oppdatert kunnskap innen slukking av elektriske fremkomstmidler som elbiler. Konsekvenser av svikt innenfor brann og redning kan være store, som at liv og verdier ikke blir tilstrekkelig sikret. Det er også knyttet

usikkerhet til konsekvensene av en rettskraftig dom fra Møre og Romsdal tingrett om lovligheten av å fastsette sjablongmessig feieavgift for hytter.

Interessekonflikter mellom næring, skogbruk og landbruk

Kommunen har ansvar etter lovverk som regulerer næringsvirksomhet, herunder jordbruk og skogbruk. Interessekonflikter mellom jordvern og utbygging og i den sammenheng også miljøhensyn er sannsynlig. Slik interessekonflikter må kommunen håndtere, og ulike utfall har ulike konsekvenser for videre utvikling. Klima- og miljøutfordringer og den risikoen det innebærer både for næringsvirksomhet og som en konsekvens av næringsvirksomhet er problemstillinger som kommunen blir stilt overfor. Kommunen har ansvar for saksbehandling på ulike områder og det kan skje saksbehandlingsfeil eller manglende oppfølging av saker.

7 EIERSTYRING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Fides-selskapene	

Meråker kommune har eierskapsmelding fra 2021.

Fides IKS , Fides AS og Fides Holding AS (+ fra 2024; Fides Kompetanse)

Fidesselskapene er arbeids-og inkluderingsbedrifter som i tillegg driver med erverv av fast eiendom til både for egen bruk og til utleie. Fides består av to aksjeselskap hvor kommunene har direkte eierskap i begge to, og det er antatt tett samarbeid mellom selskapene. Fides IKS er en del av konsernet Fides AS og Fides Holding AS. Det er samme styre og samme daglig leder i selskapene. Ny daglig leder fra september 2024.

Kommunen er oppført med eierandel på 14,6 prosent i aksjeselskapet og IKS-et. Eies sammen med Stjørdal kommune. Selskapet har i februar 2024 utvidet med Fides kompetanse.

Konsernorganisering i selskapene medfører at det er et holdingselskap mellom kommunen som eier og de selskapene hvor virksomheten skjer. Dette har betydning for kommunens muligheter til å utøve eierstyring. Et konsern består av flere aksjeselskaper som i utgangspunktet er selvstendige enheter, men som er bundet sammen gjennom eierskap.

Revisor erfarer at det i flere sammenhenger er lite fokus på forhold omkring eierskapet når det dannes konsern og dette medfører en risiko for eksempelvis habilitet, informasjonsflyt og styringsmuligheter. Den iboende risiko øker ved organisasjonsendringer og endring av lederskap. Risikovurderingen aktualiserer en eierskapskontroll.

Sentrale tjenester levert av eide selskaper – eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskap

Kommunen har satt bort sentrale tjenester til eide selskaper, eksempelvis renovasjon og brann. Det er risiko knyttet til organisering og styring med de kommunale tjenestene som ytes. Flere kommuner velger å delta i interkommunale samarbeid for å nyttiggjøre seg stordriftsfordeler, dette utfordrer igjen kommunen på god eierstyring.

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Meråker kommune

Møtedato

13.06.2024

Saknr

19/24

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/361 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatene til orientering.

Vedlegg

Kommuneundersøkelsen 2024 - Svak beredskap for kommunikasjon ved bortfall av strøm, mobil og internett

Når kommunestyret er eier

Saksopplysninger

Kommuneundersøkelsen 2024: Svak beredskap for kommunikasjon ved bortfall av ekom

27.05.2024 , Nyhet

Til tross for krevende år med håndtering av pandemi, alvorlige naturhendelser og knappe ressurser jobber kommunene godt med beredskap. Det viser årets kommuneundersøkelse. Undersøkelsen avdekker også rom for forbedring. Spesielt svak er beredskapen for informasjon til befolkningen ved bortfall av ekom.

– Så nær som alle kommunene som har deltatt i undersøkelsen, oppgir at de har en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse. Vi ser at kommunene jobber med beredskap, og det er vi veldig fornøyd med, sier Elisabeth Aarsæther, direktør i DSB.

Selv om majoriteten nå har helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, er det likevel mange (31 prosent) som ikke har *oppdaterte* analyser.

97 prosent av kommunene oppgir at de har en overordnet beredskapsplan. Beredskapsplaner skal oppdateres årlig og ved behov for endringer. Likevel oppgir 25 prosent at de har en beredskapsplan som er revidert før 2023.

– Beredskapsplaner som ikke revideres vil fort inneholde varslingslister som ikke er oppdatert, med som konsekvens at du ikke får tak i de personene du trenger når ting haster. Det øker også risikoen for materiell og menneskelige ressurser med den rette kompetansen til å håndtere hendelsen, ikke blir hentet inn, forklarer Aarsæther.

For svak beredskap for bortfall av ekom

Kommuneundersøkelsen viser at det er behov for å jobbe grundigere og mer helhetlig med tiltak for hvordan innbyggerne kan innhente informasjon, samt ved behov kunne komme i kontakt med nødetatene ved langvarig bortfall av strøm, mobil- og internett. Mange av kommunene mangler et gjennomarbeidet planverk med gode tiltak for dette.

– Dette temaet er blant de momentene som med fordel kan kommuniseres til innbyggerne under Egenberedskapsuka, oppfordrer DSB-direktøren.

Mangler ressurser og kompetanse

I spørreundersøkelsens kommentarfelt har flere kommuner pekt på at det er krevende å holde seg á jour med det omfattende samfunnssikkerhetsarbeidet som følge av knapphet på ressurser. Mangel på kompetanse innenfor samfunnssikkerhets- og beredskapsfaget er også noe flere rapporterer om.

Nøkkeltall fra kommuneundersøkelsen 2024:

- 100 prosent oppgir at de har en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse
- 31 prosent har en analyse som er mer enn fire år gammel
- 97 prosent oppgir at de har en overordnet beredskapsplan
- 75 prosent oppgir å ha etablert et kommunalt beredskapsråd
- 62 prosent oppgir å ha vært utsatt for alvorlige naturhendelser de siste to årene

[>> Les mer om Kommuneundersøkelsen 2024 og se alle data](#)

Når kommunestyret er eier

22.04.2024

Sunniva Tusvik Sæter

Margrete Haugum

Er kommunestyret på ballen?

- **Vet kommunestyret**
 - hvilke selskaper kommunen eier?
 - hva som er hensikten med eierskapet?
 - konsekvensene for politisk styring?
- **Får kommunestyret mulighet til å styre?**
 - har de egnede styringsverktøy?
 - bestemmer de hva eierrepresentanten skal mene?
 - får de informasjon om resultat og status i selskapene?
- **Hva har de egentlig adgang til å styre?**
 - i ulike selskapsformer?
 - i konsernstrukturer?
 - om tjenestene fra selskapene?
 - i eierfellesskap med andre?

Eierskapskontroll

- Hvordan utøves eierstyringen? (KU best)
 - Generelt
 - I enkeltstående selskap
 - Forvaltningsrevisjon i selskap

Hva ser vi etter?

- Opplæringstiltak
- Eierskapsmelding
- Myndighet og roller
- Rapportering
- Dialogen med eierrepresentanten

Hva finner vi?

- Mer opplæring etterspørres
- Eierskapsmeldingen revideres sjelden
- Usikkerhet om roller
- Fragmentert rapportering
- Lite systematisk dialog med eierrepresentantene
- Interesse etter at noe har skjedd

Risiko for enevelde?

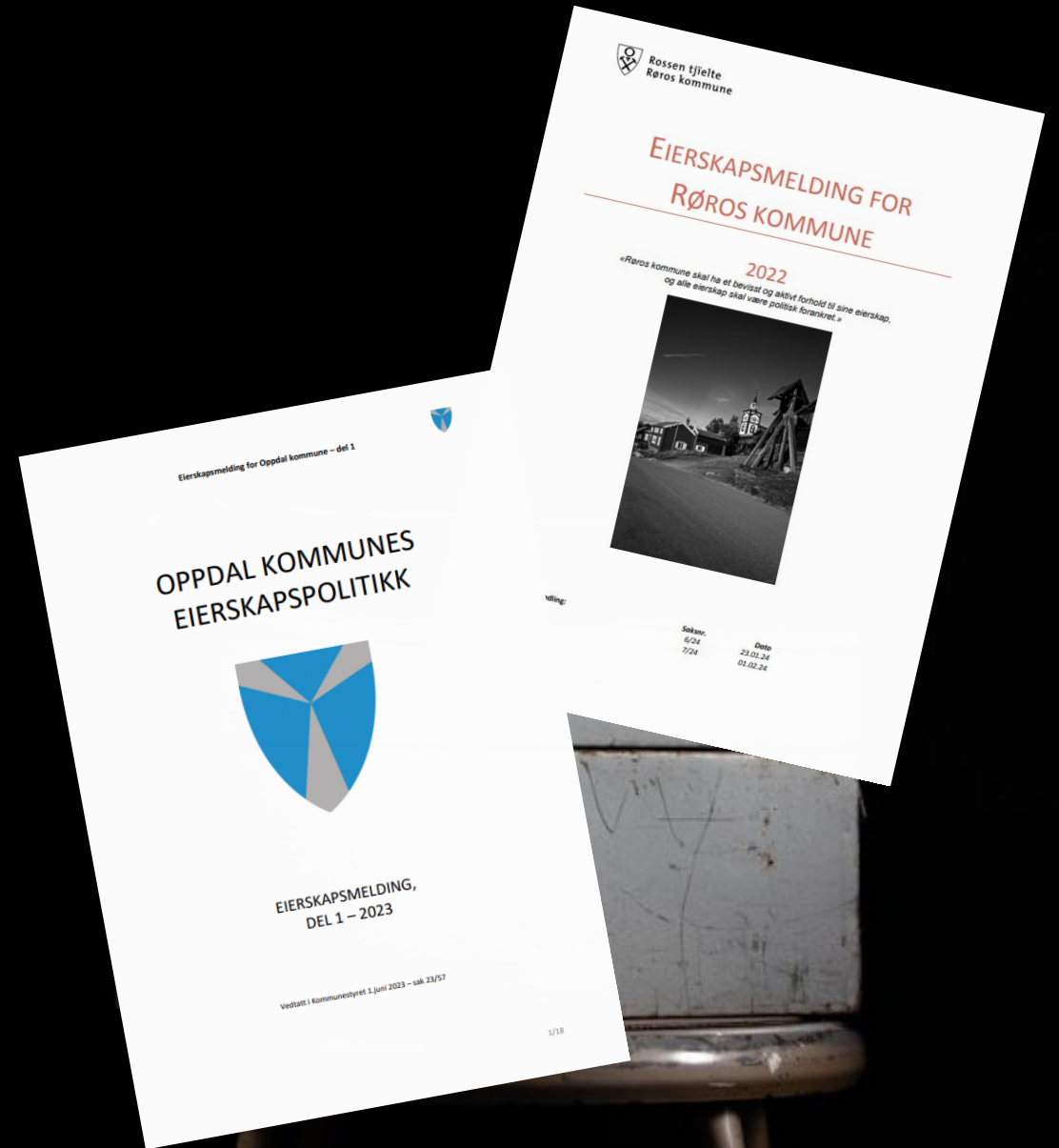
Virkemidler

Opplæring

- Folkevalgtopplæringen
- Temamøter
- «Learning by doing»

Eierskapsmelding

- Skal gi økt bevissthet om eierstyring
- Krav til innhold
 - Generelle prinsipp
 - Oversikt over eierskap
 - Formålet med eierskapene
- Syklus for revidering
- Språk, struktur og omfang

Rolleforståelse - hvem, hva, hvor?

- Kommunestyre
- Eierskapsutvalg
- Eierrepresentant
- Eierorgan
- Eiermøte
- Styre og styrerepresentanter
- Kommunedirektør

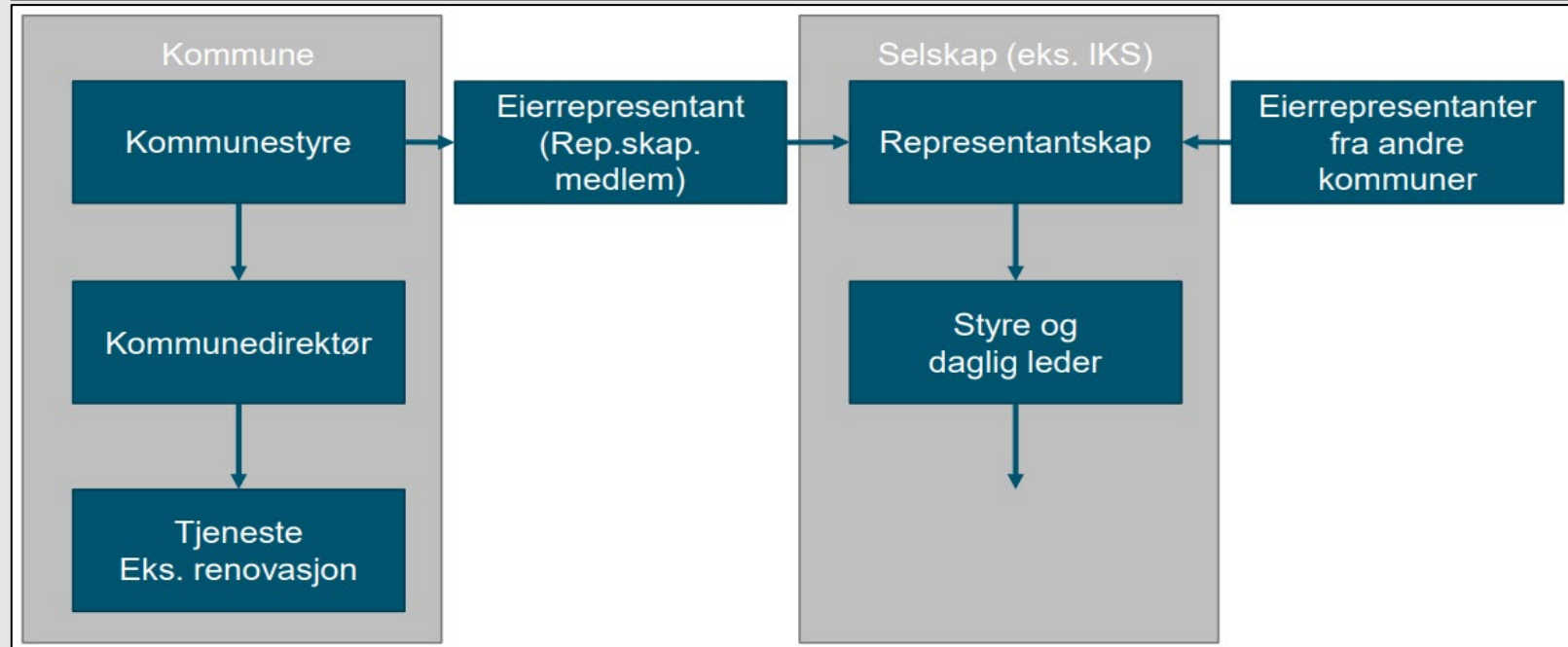
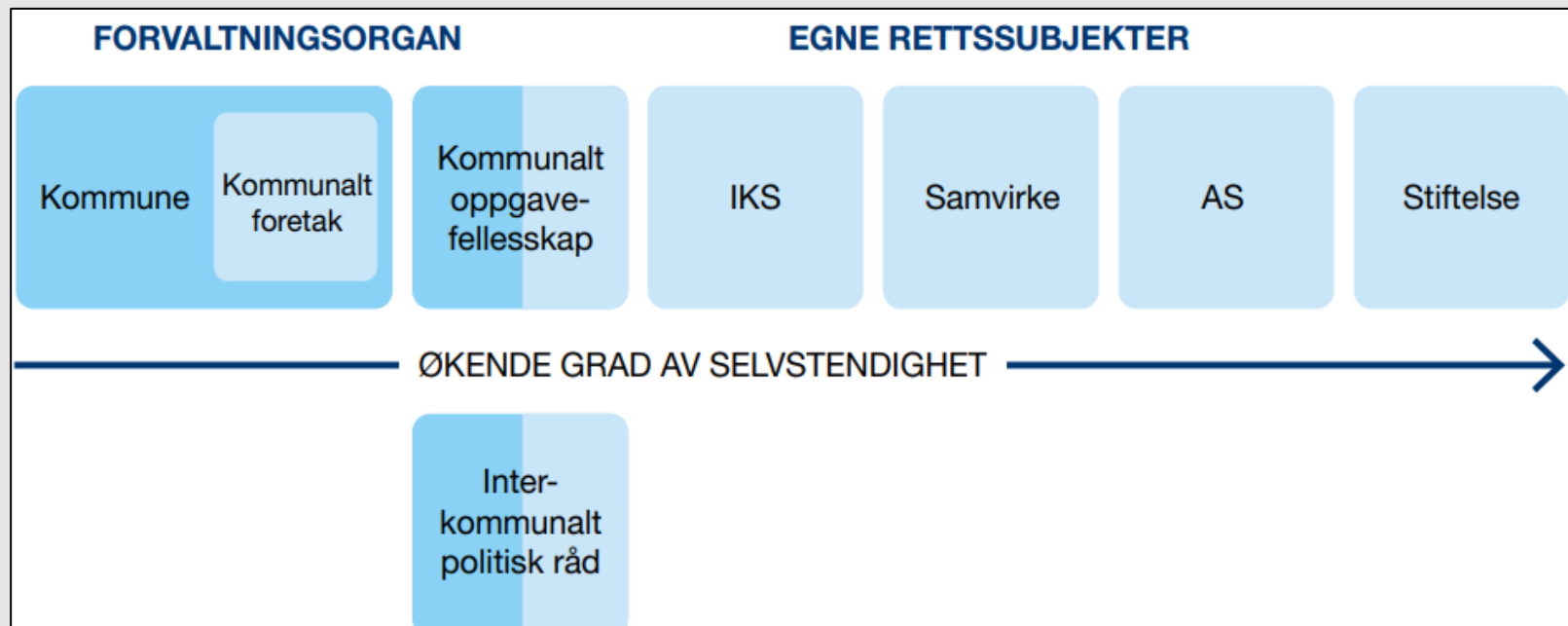

Selskapsformer

- Lang meny

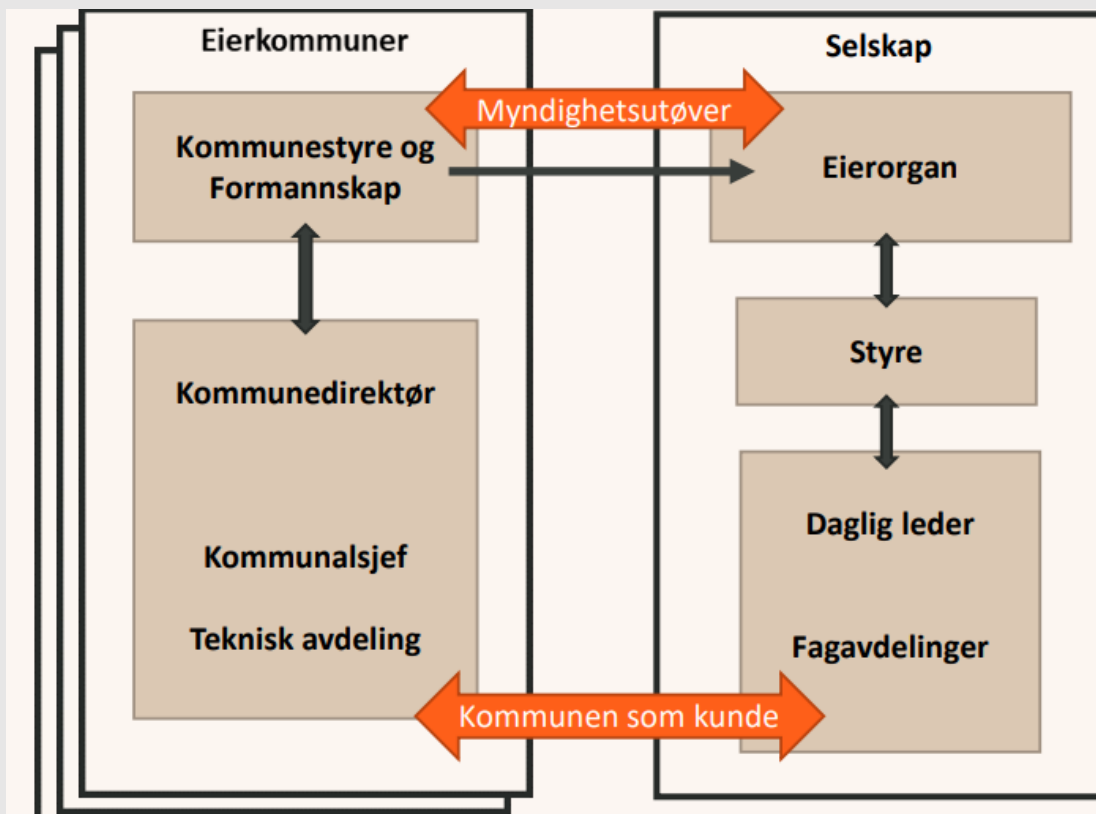
men

- Valget avgjør roller og myndighet

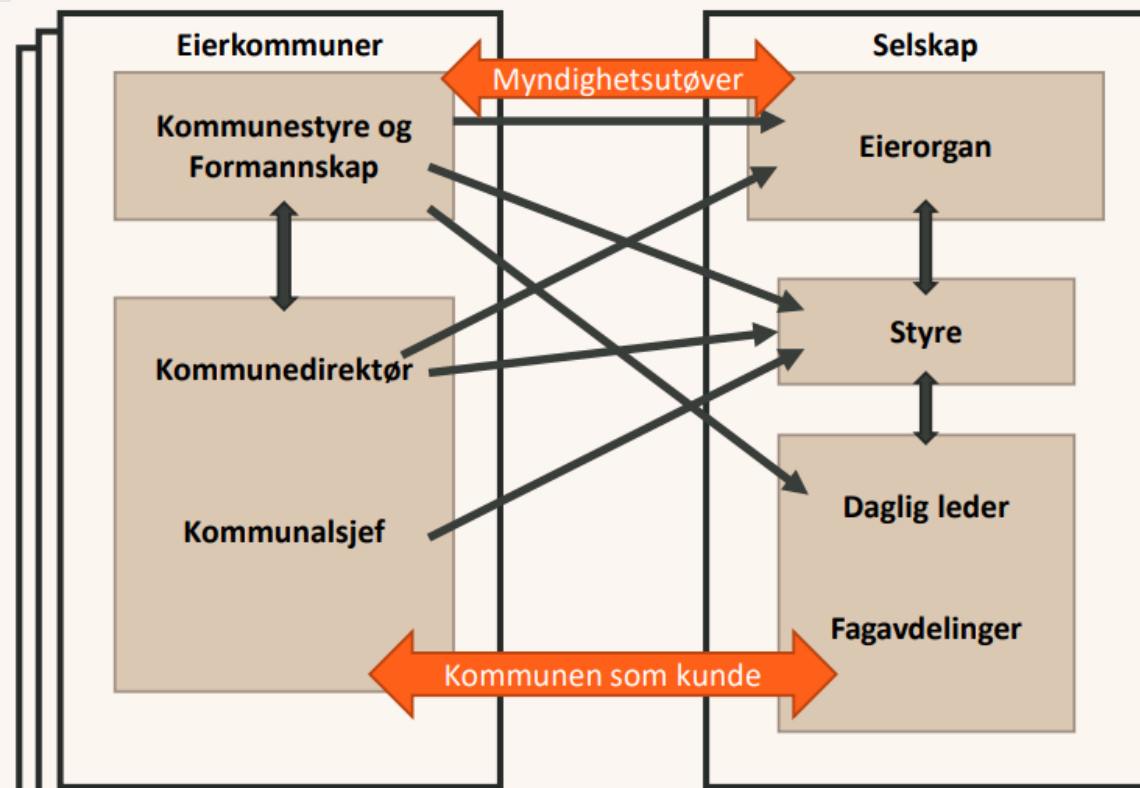

Når kommunen både er eier og kunde

Idealet

Virkeligheten?

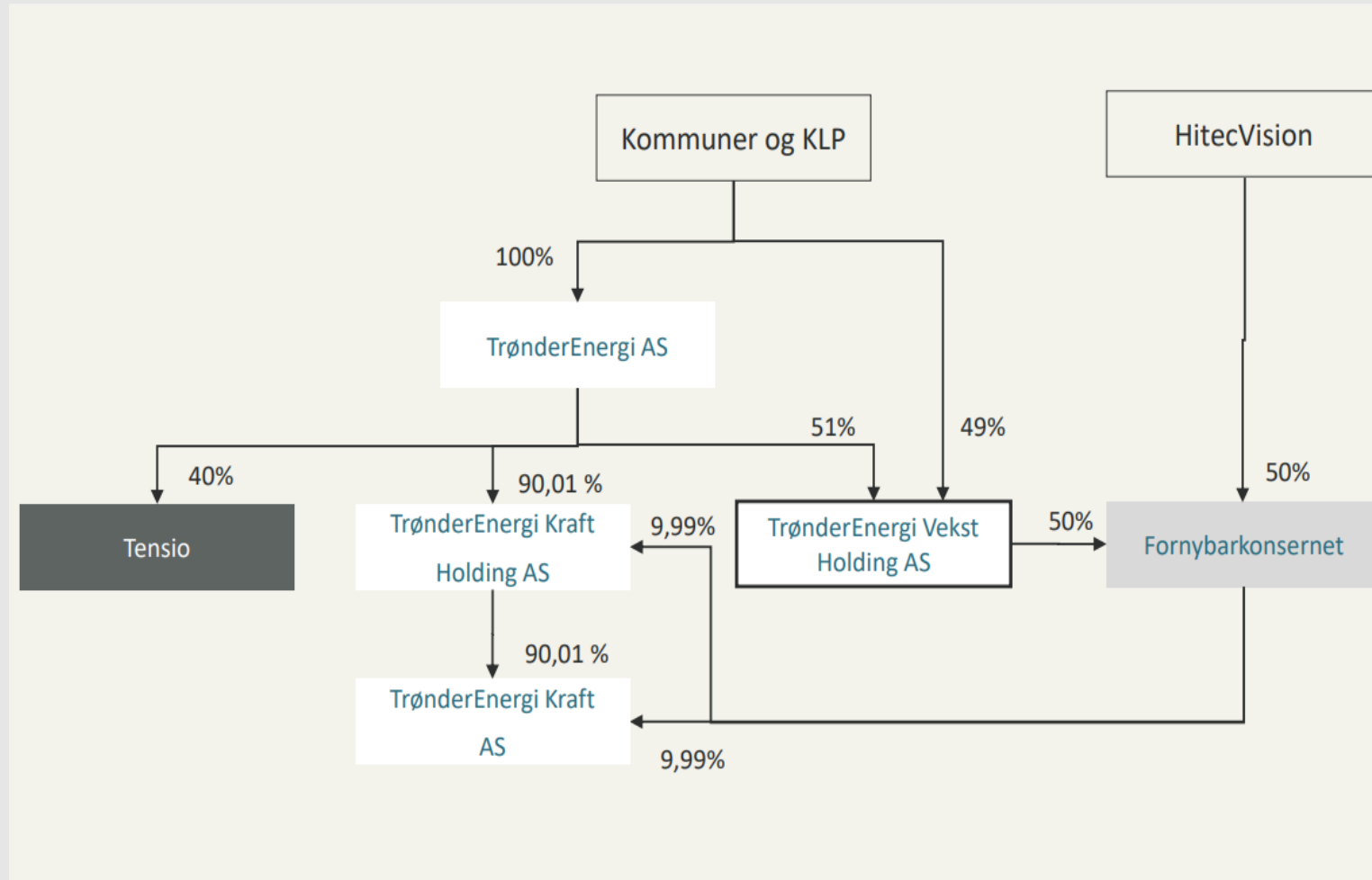

Komplekse eierstrukturer

Eksempel:

Selskapsstruktur i TrønderEnergi

- Kommunene eier to holdingselskap (100 % og 49%)
- Holdingsselskapenes eneste oppgave er å eie andre selskap
- Kommunene sitter ikke i generalforsamlingen til datterselskapene
- Krysseierskap mellom datterselskapene

Hva får kommunestyret vite?

Fra eierrepresentanten

- Saker til eierorganene?
- Protokoller fra eierorganene?
- Referat fra eiermøter?

Fra selskapene

- Informasjon om virksomheten?
- Regnskap og årsmelding?

Om måloppnåelse

- Innfris formålet med eierskapet?

Styringsdialogen

- Mandat til eierrepresentanten
- Sentrale folkevalgte som eierrepresentanter
- Eiermøter

- Selskapsspesifikke eierstrategier
- Forventninger til selskapet
- Formidle kommunens mål og krav til selskapene

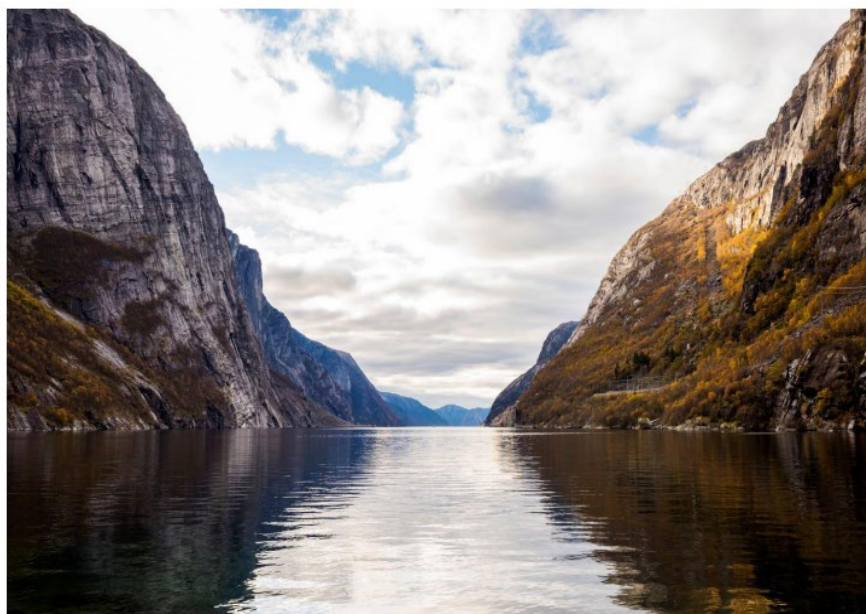

Felles eierstyring

- Hvordan balansere sprikende eierinteresser?

«Å eie er å ville»

Eierstrategi 2021 for Lyses 14 aksjonærer

Styrets melding til eierne

2022

Industribygging i mer enn hundre år

God praksis

- Svare ut KS-anbefalingene
- Språk, omfang og kompleksitet
- Forutsigbar og tilstrekkelig informasjon til kommunestyret
- Tilstrekkelig ajourhold av eierskapsmeldingen
- Styrevalg på grunnlag av kompetanse
- Samordnet eierstrategi for selskap med flere eiere
- Lære av hverandre

KS FOLKEVALGTPROGRAM 2019–2023

Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll.

Lyst til å høre eller snakke mer om eierstyring?

Sunniva Tusvik Sæter
47 63 77 14
sts@revisjonmidtnorge.no

Margrete Haugum
95 23 30 07
mha@revisjonmidtnorge.no

RIM Revisjon
Midt-Norge
www.revisjonmidtnorge.no

Orientering fra kommunedirektøren om enhetenes interne rapportering til kommunedirektøren og fastsatte suksesskriterier

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Meråker kommune

Møtedato

13.06.2024

Saknr

20/24

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/146 - 7

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar den gitte informasjon til orientering.

Ikke trykte vedlegg

Kontrollutvalgets årsplan 2024

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har bedt om en orientering om enhetenes interne rapportering, jf. kontrollutvalgets årsplan 2024.

- Hvilke rapporter som genereres og som kan bli generert i/av systemet
- Eventuelle andre rapporter
- Hvilke forhold som blir omfattet av den periodevise rapportering
- Fastsatte suksesskriterier og mål

Orienteringen vil bli gitt i møtet.

Orientering fra kommunedirektøren om kommunens økonomiforvaltning

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Meråker kommune

Møtedato

13.06.2024

Saknr

21/24

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 24/146 - 8

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar den gitte informasjon til orientering.

Ikke trykte vedlegg

Kontrollutvalgets årsplan 2024

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har bedt om en orientering om kommunens økonomiforvaltning, jf. kontrollutvalgets årsplan 2024.

- Budsjett, budsjettarbeidet og budsjettprosessene
- Detaljeringsgrad kontra styringsbehov
- Utviklingen i finansielle måltall

Orienteringen vil bli gitt i møtet.

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Meråker kommune

Møtedato

13.06.2024

Saknr

22/24

Saksbehandler Paul Ivar Stenstuen

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/361 - 3

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget godkjenner protokollen fra dagens møte.

Saksopplysninger